

Nr 227.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående användande av allmänna besparingar å riksstatens femte huvudtitel till anskaffning av undervisningsmateriel för sjökrigsskolan m. m.; given Stockholms slott den 20 juni 1914.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av femte huvudtitelns allmänna besparingar må användas:	
till anskaffning av undervisningsmateriel för sjökrigsskolan m. m.	kronor 12,800: —
till täckande av kostnader i anledning av fartygshaverier	» 102,827: —
till täckande av överbetalning å extra anslag till byggande av kolpråmar	» 910: 61
till täckande av överbetalning å extra anslag till på- och ombyggnad av flottans sjukhus i Karlskrona	» 37,951: 50
till anskaffning av eldledningsinstrument för fartyg	» 14,900: —
till anskaffning av modell till en 2:a klass pansarbåt	» 1,600: —
till vissa åtgärder beträffande kanoner i Ellenabbsbatteriet och Kungsholmsfort	» 15,100: —
till utvidgning av krouans tvättinrättning å Rindön	» 5,452: 25

Transport kronor 191,541: 36

	Transport kronor	191,541: 36
till ersättande av vissa vid kantring av en transportpräm förlorade eller skadade effekter m. m.	»	3,835: —
till täckande av vissa i statsrådsprotokollet angivna förskott	»	30,825: 75
eller för nämnda särskilda ändamål sammanlagt	kronor	226,202: 11

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

Dan. Broström.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 juni 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Broström anförde i underdånighet:

Chefen för sjökrigsskolan har i skrivelse den 9 februari 1914 erinrat, att i det betänkande angående omorganisation av sjökrigsskolan, som avgivits av 1906 års sakkunniga i ämnet, beräknats såsom erforderligt ett belopp av i runt tal 15,000 kronor till anskaffning för skolan av undervisningsmateriel för det fysiska laboratoriet samt modeller och inventarier m. m.

I det av 1909 års riksdag på Kungl. Maj:ts framställning godkända förslaget till skolans omorganisation hade emellertid, såsom i nämnda skrivelse framhålles, icke något äskande gjorts om medel till berörda anskaffning, men hade föredragande departementschefen vid förslagets framläggande i nämnda års statverksproposition uttalat, att därest utöver tillgängliga medel ytterligare sådana framdeles skulle erfordras för

Ang. undervisningsmateriel för sjökrigsskolan m. m.

anskaffande av undervisningsmateriel, särskild framställning därom borde göras. Någon sådan har ej heller sedermera till riksdagen avgivits.

Bemälde chef har nu i skrivelsen vidare anfört, att undervisningen i fysik vid den nya organisationens genomförande blivit helt och hållet omlagd och att många och dyrbara instrument erfordrades för densamma. Förenämnda av de sakkunniga beräknade summa av 15,000 kronor hade ansetts behöflig utöver tillgängliga expensmedel och terminsavgifter, vilka senare enligt de sakkunnigas förslag skulle komma att utgöra omkring 12,000 kronor om året, medan dessa avgifter i själva verket på grund av det ringa antal kadetter, som antagits, endast komme att uppgå till omkring 4,000 kronor. Under övergångsåren hade kunnat anskaffas det nödvändigaste av den materiel, som erfordrades för att nödtorftigt bedriva undervisningen under sistförflutna läsår, men för inköp av den dyrbara instrumentutrustning, som vore behöflig nästinstundande höst för undervisningen i »andra årets kurs» för kadetter enligt den nya organisationen försloge icke närmelsevis tillgängliga medel.

Enligt skrivelse från läraren i fysik vid sjökrigsskolan — vilken skrivelse av chefen för skolan bifogats — uppginge kostnaden för den materiel, som ytterligare borde anskaffas, till 14,645 kronor. Då av tillgängliga medel skulle för undervisningsmateriel för ämnet fysik kunna avses högst 1,000 kronor under det vid tiden för chefens berörda framställning i februari 1914 pågående läsåret och lika mycket under det nästkommande, skulle alltså härutöver erfordras i runt tal 12,500 kronor.

Mot den av läraren i fysik gjorda beräkningen hade chefen för skolan intet att anföra och hade chefen inhämtat, att ett däri upptaget ackumulatorsbatteri skulle bliva erforderligt, även om elektrisk belysning skulle bliva inledd i skolan.

Läraren i fysik har i sin nämnda skrivelse framhållit nödvändigheten, att för sjökrigsskolan anskaffades en del materiel och instrument för ett rationellt bedrivande av den undervisning i fysik, som den nya stadgan för skolan föreskreve. Enligt hans förmenande — och så hade också varit de sakkunnigas åsikt vid skolans omorganisation att döma av det nya undervisningsprogrammet — skulle undervisningen i fysik, eller rättare i elektroteknik, vid skolan vara sådan, att den i största möjliga mån bedreves i anslutning till laborationsövningar, vilka då borde vara av den art, att eleverna i första hand finge kännedom om den mångfald elektrotekniska anordningar, som komme till användning inom vapnet. Laborationsövningarna syntes därför lämpligen i huvud-

sak böra omfatta prövning av sådan materiel, som komme till användning inom flottan.

De undersökningar, som kunde auses mest betydelsefulla, vore: 1:o) prövning av minkablar, telefonledningar, isolatorer och annan min-, gnist-, torped- och installationsmateriel med hänsyn till deras elektriska motstånd, isolationsförmåga och temperaturegenskaper; 2:o) prövning av allmänt använda mätinstrument, ampère-, volt- och wattmätare m. fl.; 3:o) prövning med hänsyn till kapacitet, självinduktion och kopplingsgrad av det material, som inom gnistväsendet användes till framställning och avstämning av de elektriska vågorna; 4:o) prövning i den optiska bänken av skeppslanteror, strålkastare och andra belysningsanordningar; 5:o) prövning av ackumulatörer, generatorer, motorer och transformatorer; 6:o) undersökning av växelströmmar och deras egenskaper med hänsyn till deras användning inom signalväsendet m. m.

I anslutning till dessa uttalanden är förslaget till anskaffning av ifrågakvarande materiel uppgjort.

Chefen för sjökrigsskolan har i sin förut omförmälda skrivelse vidare erinrat, att nämnda sakkunniga i sitt utlåtande upptagit en beräknad kostnad av 4,500 kronor för anordnande av en exercisgård för kadetterna. Denna fråga fann chefen synnerligen viktig. Skolans gårdsplan vore nu ytterst ofullständigt inhägnad, vilket vållade att därstädes bedrivna övningar i hög grad stördes av promenerande och nyfikna, vartill komme, att, därest kadetterna under förberedande kursen i land framdeles skulle komma att inkvarteras i skolan, varom chefen av kostnadsskäl hade för avsikt att avgiva förslag, det bleve nödvändigt att för dem avse en avskild plats. Enligt bifogad uppgift av stationsingenjören i Stockholm skulle en avstängning av öppningarna i nu befintliga häckar medelst ett enkelt staket betinga en kostnad av 300 kronor. Härigenom skulle en visserligen provisorisk, men dock användbar exercisgård erhållas.

Då medel icke finnes disponibla för de av chefen för skolan angivna ändamål, hemställde han slutligen, att erforderligt belopp, tillhoppa 12,800 kronor, måtte härför anvisas.

Marinförvaltningen har i infordrat yttrande den 6 mars 1914 förklarat sig icke hava något att erinra mot chefens för skolan framställning om medel till inköp av fysikaliska instrument m. m.

Beträffande anordnandet av en provisorisk exercisgård vid sjökrigsskolan hade ämbetsverket infordrat yttrande från stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm, vilken därvid förklarat sig icke hava något att mot förslaget erinra. Marinförvaltningen ansåg för sin del

detsamma böra bifallas, dock under villkor att vid utförandet därav icke någon som helst åverkan å på platsen växande träd finge förekomma. De kostnader till sammanlagt belopp av 12,800 kronor, som föranleddes av bifall till förevarande framställning, syntes ämbetsverket kunna utgå av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Departements-
chefen.

Den materiel, som visat sig erforderlig för ett rationellt bedrivande av undervisningen vid sjökrigsskolan, torde nu böra anskaffas. Mot det härför upprättade förslaget finner jag i likhet med marinförvaltningen icke något att erinra.

Jag anser även välbehöfligt, att ett område invid skolans byggnad å Skeppsholmen genom inhägnad reserveras för kadetternas övningar i fria luften. Detta överensstämmer med vad i allmänhet förekommer beträffande skolor. Den nu föreslagna anordningen avser ett enkelt staket och grindar av trä och är endast av provisorisk natur. Det synes även mig lämpligt att till en början inskränka sig till en sådan mera tillfällig anordning att försöksvis användas.

Nu förevarande kostnader, tillhopa 12,800 kronor, torde lämpligen kunna bestridas av allmänna besparingarna under femte huvudtiteln.

Ang. kostna-
der på grund
av fartygs-
haverier.

Genom nådigt brev den 31 december 1912 föreskrev Kungl. Maj:t, att de kostnader, som föranleddes av haverier å jagaren Hugin, torpedbåten Iris, pansarbåten Wasa och pansarkryssaren Fylgia, skulle av marinförvaltningen med omhänderhavande medel förskjutas och, i den mån de icke kunde bestridas av de för år 1912 tillgängliga medel å anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, framdeles anmälas till ersättande.

I underdånig skrivelse den 24 april 1914 har marinförvaltningen i avseende å kostnaderna till följd av dessa haverier meddelat och föreslagit följande:

Reparation av nämnda fartyg hade, vad jagaren Hugin beträffade, verkställts å flottans varv i Stockholm, men ifråga om övriga fartyg vid flottans varv i Karlskrona.

Enligt från varvscheferna inkomna uppgifter vore samtliga kostnader för ifrågavarande reparationsarbeten numera bestridda och belöpte sig till:

för jagaren Hugin	kr. 57,807: 77
» torpedbåten Iris	» 8,794: 38
» pansarbåten Wasa	» 20,576: 21
» pansarkryssaren Fylgia	» 5,100: —
<hr/>	
tillhopa kronor 92,278: 36.	

Dessa kostnader hade beräknats uppgå till, förutom för provisorisk tätning av Hugin, sammanlagt 115,600 kronor.

Ifrågavarande kostnader skulle, därest icke särskilda omständigheter mellankommit, kunnat täckas av 1912 års anslag till flottans nybyggnad och underhåll. I avseende å berörda särskilda omständigheter ville marinförvaltningen erinra om följande:

Uti hemlig underdånig skrivelse den 13 december 1912 hade ämbetsverket meddelat, hurusom i anledning av framställningar från varvscheferna vid flottans båda stationer om anvisande av ytterligare medel, utöver de i stat anvisade, för erforderliga underhållsarbeten och, enär, med avseende å då rådande politiska förhållanden, något uppskov med utförande av erforderliga arbeten å krigsfartygsmaterielen icke syntes få ifrågakomma, ämbetsverket anmodat varvscheferna att låta utan dröjsmål utföra dylika arbeten för en kostnad vid Karlskrona varv av 65,000 kronor och vid Stockholms varv av 45,000 kronor. I sistnämnda skrivelse hade ämbetsverket jämväl tillkännagivit, att, därest det visade sig, att kostnaden för de arbeten, som sålunda under år 1912 komme till utförande, icke kunde bestridas av för året tillgängliga medel å anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, ämbetsverket ämnade framdeles hos Kungl. Maj:t göra hemställan om kostnadens ersättande, i den mån sådant vore nödigt, av 1913 års underhållsanslag. Häruppå hade marinförvaltningen i underdånig skrivelse den 17 juni 1913 anmält, att kostnaderna för de arbeten, som avsåges i ämbetsverkets berörda underdåniga skrivelse den 13 december 1912, kunnat utgå av de samma år för flottans nybyggnad och underhåll tillgängliga medel med undantag av sammanlagt 13,284 kronor 97 öre för underhållet av de Stockholms station tillhörande fartygen. Marinförvaltningen hemställde därvid, i överensstämmelse med vad som enligt samma skrivelse utgjorde förutsättningen vid anbefallandet av de ifrågavarande arbetena, att sistnämnda belopp skulle gottgöras av de till varvschefen i Stockholm för år 1913 anvisade medlen till underhåll av stationen tillhörande fartyg. Sedan emellertid vid underdånig föredragning den 18 juli 1913 av berörda ärende blivit upplyst, att de till

varvschefen vid flottans station i Stockholm för år 1913 anvisade medlen för underhåll av stationen tillhörande fartyg icke lämnade tillgång till täckande av sistnämnda belopp, därest icke andra viktiga underhållsarbeten skulle eftersättas, fann Kungl. Maj:t, på gjord underdånig hemställan, berörda den 18 juli 1913 gott föreskriva, att nämnda 13,284 kronor 97 öre skulle av marinförvaltningen med omhänderhavande medel förskjutas och sedermera till ersättande anmälas. I enlighet härmed har marinförvaltningen i underdånig skrivelse den 30 september 1913, angående utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1915, anmält beloppet till ersättande.

Vid nu meddelade förhållanden och då ej heller 1913 års anslag till flottans nybyggnad och underhåll kunnat lämna tillgång till ersättande av nu ifrågakavande kostnad å 92,278 kronor 36 öre, ville marinförvaltningen anmäla ifrågakavande, förskottsvis bestridda kostnadsbelopp till ersättande och därvid föreslå, det Kungl. Maj:t täcktes hos nästsammanträdande riksdag göra framställning om anvisande av medel för ersättande av förskottet ifråga.

Marinförvaltningen har vidare i sin förenämnda skrivelse den 24 april 1914 erinrat, hurusom ämbetsverket i skrivelse de 2 september 1913 meddelat, att varvschefen i Karlskrona i skrivelse till ämbetsverket den 28 augusti 1913 anmält, att han samma dag avlåtit framställning om pansarkryssaren Fylgias förläggande under reparation för avhjälpande av de skador, som fartyget vid grundstötning under året erhållit och vilka endast blivit provisoriskt reparerade, samt anhållit, att enär de till varvschefens disposition anvisade medel av anslaget till flottans nybyggnad och underhåll icke lämnade tillgång till bestridande av de genom ifrågakavande reparationsarbete föranledda kostnader, marinförvaltningen ville anvisa titel för ifrågakomna kostnader. Med anledning av denna framställning hade marinförvaltningen, enär sagda pansarkryssare genom generalorder den 29 augusti 1913 blivit förlagd under reparation och omkring mitten av oktober 1913 skulle utgå på eu genom generalorder den 19 juni 1913 anbefalld expedition till avlägsna farvatten, i skrivelse den 2 september 1913 anmodat varvschefen att omedelbart låta utföra och å särskild anvisad titel bokföra kostnaderna för pansarkryssarens iståndsättande ävensom snarast möjligt efter arbetenas avslutande till marinförvaltningen inkomma med uppgift å kostnaderna för desamma, varefter ämbetsverket ämnade till Kungl. Maj:t avgiva sådan underdånig framställning rörande sättet för täckande av berörda kostnader, som av omständigheterna kunde påkallas. Enligt nådigt brev den 12 september 1913 fann Kungl. Maj:t,

vid underdånig föredragning härav, gott förklara sig icke hava något att erinra mot den i marinförvaltningens skrivelse den 2 september 1913 angivna behandlingen av ärendet rörande ifrågavarande kostnader.

Kostnaderna för ifrågavarande reparationsarbeten hade, enligt vad marinförvaltningen nu vidare anför, uppgått till 10,548 kronor 64 öre. Till bestridande härav hade 1913 års anslag till flottans nybyggnad och underhåll icke kunnat lämnas tillgång; och ville marinförvaltningen i detta sammanhang meddela, att underhållsarbetena å de Karlskrona station tillhörande fartygen dragit betydligt större kostnader än som enligt underhållsförslaget för ändamålet avsetts, och att för bestridande av merkostnaden tagits i anspråk tillgängliga medel av den till marinförvaltningens disposition ställda delen av anslaget.

Särskilda medel syntes alltså nu behöva anvisas för täckande jämväl av berörda förskottsvis bestridda kostnad å 10,548 kronor 64 öre.

Marinförvaltningen ville därför hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande riksdag avlåta nådig proposition om anvisande, för täckande av samtliga ovan angivna haverikostnader, å riksstatens femte huvudtitel av ett extra anslag å 102,827 kronor.

På sätt marinförvaltningen frambållit, kunna ifrågavarande kostnader icke inrymmas under ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, utan måste för utgifternas täckande annan tillgång tagas i anspråk. Femte huvudtitelns allmänna besparingar synas mig lämpligen böra användas därför. I detta sammanhang vill jag erinra, att ovan nämnda av marinförvaltningen i skrivelsen den 30 september 1913 till ersättande anmälda belopp av 13,284 kronor 97 öre upptagits bland de förskott, för vilkas täckande Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen innevarande år begärt anvisande av ett extra anslag under femte huvudtiteln för år 1915.

Departements-
chefen.

Efter framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1911 års riksdag under anslagstitel i riksstaten: anskaffning av transportmedel för flottans varv i Stockholm, på extra stat för år 1912 ett belopp av 48,000 kronor för byggande av fyra kolpråmar.

Ang. över-
betalning å
anslag till
byggande av
kolpråmar.

De sålunda beviljade medlen ställdes genom marinförvaltningens skrivelse den 4 augusti 1911 till förfogande av varvschefen vid flottans station i Stockholm, med uppdrag till denne att låta vid varvet bygga ifrågavarande pråmar.

I skrivelse till ämbetsverket den 3 februari 1914 har varvschefen meddelat, att berörda arbete dåmera blivit fullbordat samt att kostnaderna för detsamma uppgått till 48,910 kronor 61 öre. Beträffande

orsaken till den sålunda uppkomna överbetalningen, 910 kronor 61 öre, har varvschefen såsom egen förklaring överlämnat ett yttrande av chefen för stationens ingenjördepartement.

Detta yttrande innehåller i förevarande ämne följande:

»Att exakt komma till anvisat belopp torde icke vara möjligt med mindre än att nybyggnaderna med enskild firma kontraherats för desamma, levererade på varvet; så har emellertid ej skett med dessa kolpråmar, utan hava de nära halvfärdiga byggts på flottans varv för en kostnad av 22,187: 49 kronor, varefter kontrakt avslutats med enskild leverantör att för 23,840 kronor spantsätta och färdigbygga desamma med av kronan tillsläppta återstående materialier, huvudsakligen nagel och trävirke; och beräknades vid kontraktets avslutande att anvisade summa ungefärligen skulle förslå.»

»Förklaringen till överbetalningen måste därför sökas uti svårigheten att med sådant tillvägagångssätt vid byggandet ännu noggrannare än som skett på förhand beräkna kostnaderna.»

Marinförvaltningen, som med underdånig skrivelse den 10 februari 1914 anmält ifrågavarande överbetalning, har därvid anfört, att ehuru den avgivna förklaringen måhända kunde synas icke vara så tillfredsställande, som varit önskligt, ämbetsverket dock ansåg, att vid desamma torde få bero; och har ämbetsverket tillika funnit sig böra hemställa, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen göra framställning, att den uppkomna överbetalningen, 910 kronor 61 öre, finge gottgöras av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Departements-
chefen.

Jag instämmer i vad marinförvaltningen sålunda anfört och hemställt.

Ang. överbetalning
å extra
ordinarie
anslaget till
på- och
ombyggnad
av flottans
sjukhus i
Karlskrona.

Enligt framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1905 års riksdag för på- och ombyggnad av flottans sjukhus i Karlskrona och dess ekonomihus i huvudsaklig överensstämmelse med ett av hovintendenten A. Kumlien uppgjort förslag med därtill hörande ritningar, specifikationer och kostnadsberäkningar ett extra ordinarie anslag av 300,000 kronor.

I underdånig skrivelse den 5 mars 1913 har marinförvaltningen avgivit följande redogörelse för uppkommen överbetalning å omförmälda anslag:

Kontrakt om bygnadsarbetenas utförande hade uppgjorts med ingenjören H. Preisler, enligt vilket kontrakt arbetena, som påbörjades i oktober 1906, skulle vara avslutade i april 1909. Arbetena hade emellertid ej fullbordats förrän i juni 1911 till följd av byggnadsentreprenörens och annan entreprenörs konkurser samt strejker och lockout. Dessa förhållanden hade medfört en del ökade utgifter, såsom

besiktnings-, värderings- och rättegångskostnader samt ökad kostnad för kontrollering av arbetet.

Enär uppgörelsen mellan marinförvaltningen och byggnadsentreprenören H. Preislers konkursbo icke avslutats förrän i början av februari månad 1913, hade redogörelse för anslaget till ifrågavarande arbeten icke kunnat tidigare avgivas.

Kostnaden för ifrågavarande arbeten med inbegripande av en del nödvändiga extra utgifter, som föranletts av byggnadsarbetena ifråga, hade emellertid uppgått till 338,539 kronor 39 öre, vadan sålunda en brist av 38,539 kronor 39 öre uppkommit.

Förutom ovan omförmälda anledningar till överbetalning å byggnadsanslaget ville marinförvaltningen såsom ytterligare förklaring till nämnda förhållande meddela följande:

Under byggnadstiden hade sjukhuset endast delvis och ej i så stor utsträckning, som avsett var, kunnat användas för sjukvården, vilken omständighet haft till följd dels att vissa provisoriska anordningar måste utföras, såsom flyttning av ena ångpannan och dess inmurning i provisoriskt skjul samt rustkammars för sjukvården inredande å ny plats, dels ock att epidemisjukhuset å Laboratoriehöjden, dit sjukvården delvis överflyttades, måst repareras och iordningställas för att kunna på ett tillfredställande sätt användas för en mera mångartad och omfattande sjukvård. Vid närmare undersökning av gamla grunden till ekonomihuset hade en förstärkning av densamma jämväl visat sig vara nödvändig, vilket vållade en opåräknad kostnad av 6,030 kronor.

Vidare hade av byggnadsentreprenören påkallad skiljenämnd tillerkänt entreprenören en extra ersättning av 29,006 kronor för, bland annat, sådana arbeten, som ämbetsverket ansett ingå i entreprenörens åtaganden.

I ovan angivna totalkostnad, 338,539 kronor 39 öre, inginge även ett belopp av 647 kronor 30 öre, utgörande kostnad för 6 st. tvättstall, vilka på en försumlig leverantörs risk och räkning anskaffats till sjukhuset från annan leverantör. Den försumlige leverantören försattes sedermera i konkurs, varigenom uppkommit svårigheter att få beloppet ersatt, vilket ännu ej lyckats.

Marinförvaltningen hade likväl icke ansett sig kunna i fortsatt avvaktan därpå ytterligare uppskjuta framläggandet inför Kungl. Maj:t av frågan om bristens betäckande.

På grund av vad sålunda blivit anfört hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t täcktes i proposition till riksdagen föreslå, att riksdagen ville till täckande av ovan omförmälda brist av 38,539 kronor 39 öre bevilja ett extra ordinarie anslag å nyssnämnda belopp.

Marinförvaltningen har vidare erinrat, att ämbetsverket i underdånig skrivelse den 17 januari 1913 i anledning av riksdagens revisorers anmärkningar för år 1911 rörande kostnaden för på- och ombyggnad av flottans sjukhus i Karlskrona meddelat, att, först sedan tvist beträffande en del av i kostnaderna ingående poster blivit avgjord samt i övrigt pågående utredning angående såväl orsakerna till de ökade kostnaderna som sättet för dessas gottgörande blivit slutförd, ämbetsverket vore i tillfälle att till Kungl. Maj:t inkomma med den anmälan och det förslag, som av omständigheterna kunde påkallas. Marinförvaltningens åtagande härutinnan syntes — enligt vad ämbetsverket i skrivelsen den 5 mars 1913 till sist framhållit — vara fullgjort genom den förut lämnade redogörelsen.

I underdånig skrivelse den 28 maj 1914 har marinförvaltningen därefter meddelat, att bristen i extra ordinarie anslaget till på- och ombyggnad av flottans sjukhus i Karlskrona numera genom utdelning i byggnadsentreprenörens konkurs minskats från förut anmält belopp 38,539 kronor 39 öre till 37,951 kronor 50 öre.

Departements-
chefen.

Att ett av riksdagen beviljat anslag så avsevärt överskrides, som här varit fallet, är ju under alla förhållanden synnerligen otillfredsställande, men torde i avseende å omförmälda anslag i viss mån kunna förklaras genom de på förhand oberäkneliga, ogynnsamma omständigheter, som varit förknippade med ifrågavarande byggnadsarbete. Den uppkomna överbetalningen, 37,951 kronor 50 öre, synes mig lämpligen kunna ersättas från femte huvudtitelns allmänna besparingar. Skulle förut berörda belopp å 647 kronor 30 öre kunna till större eller mindre del utfås av den, som försummat fullgöra åtagen leverans av omförmälda tvättställ, minskas i motsvarande mån det belopp, varmed huvudtitelns besparingar belastas.

Ang. eldled-
ningsinstru-
ment för vissa
fartyg.

I underdånig skrivelse den 30 september 1913 angående utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1915 anförde marinförvaltningen, bland annat, följande: För att under strid erhålla så stor verkan som möjligt av fartygsartilleri hade under de senaste åren framställts alltmera fullkomnade eldledningsanordningar, bland vilka särskilt borde nämnas s. k. avståndsklockor och avståndsändringsindikatorer, avsedda att under eldstrid angiva storleken av och förändringar i avståndet till målet, faktorer, vilka det uppenbarligen vore av stor vikt att känna i synnerhet under skjutning till sjöss, där avståndet mellan motståndare ständigt underginge förändringar.

Behovet av dylika instrument hade blivit alltmera påtagligt efter införandet av de med brisant sprängämne laddade projektilerna, vilka kunde förutses stundtals så inhölja målet i rök att, även om riktning mot detta kunde utföras, såväl avståndsmätning som bedömning av nedslagens läge bleve svåra att verkställa.

Av medel, som av 1906 års riksdag beviljats å extra stat till anskaffning av orderapparater och avståndsmätare, hade under åren 1907—1910 för vinnande av erfarenhet om instrumentens användbarhet anskaffats tre avståndsklockor och samma antal avståndsändringsindikatorer, varigenom försök med dylika instrument under de senaste åren kunnat under flottans övningar utföras. Sedan tillfredsställande resultat av dessa försök numera vunnits, hade f. d. högste befälhavaren över 1912—1913 års kustflotta i underdånig skrivelse den 19 mars 1913 framhållit, att ifrågavarande instrument vore till synnerligen värdefull hjälp under artilleriskjutningar, och på den grund hemställt, att, i likhet med vad redan ägt rum med avseende å tre 1:a klass pansarbåtar, jämväl övriga 1:a klass pansarbåtar samt pansarkryssare måtte tilldelas var och en en avståndsklocka och en avståndsändringsindikator.

Marinförvaltningen hade med anledning härav, såsom ämbetsverket redan i underdånigt utlåtande den 25 april 1913 anmält, gått i författning om anskaffande av ytterligare sju avståndsklockor, vartill förutnämnda anslag lämnade tillgång. Som anslaget däremot ej medgivit anskaffning av motsvarande antal avståndsändringsindikatorer och ej heller av klockor och indikatorer i reserv, erfordrades därför ett särskilt anslag av 9,900 kronor.

I och med de utsträckta skjutavstånden hade vidare behovet av goda kikare för den personal, som ombord observerade nedslagen och eldens verkan vid målet, blivit alltmera trängande. De dubbelkikare, som ombord medfördes för navigeringsändamål, förekomme icke till större antal än som för sistnämnda ändamål vore behöfligt; de erbjöde i allmänhet icke tillräcklig förstoring för artilleribehov och de saknade såväl s. k. streckplatta som skymglas, vilka båda vore behöfliga hos en artillerikikare. Det vore därför nödvändigt, att lämpliga artillerikikare anskaffades för 1:a och 2:a klass pansarbåtar, pansarkryssaren Fylgia, torpedkryssare och jagare. Kostnaden för denna anskaffning, för vilken marinförvaltningen saknade medel, vore beräknad till 9,500 kronor.

Med stöd av det anförda hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte för angivna ändamål hos riksdagen äska ett extra ordinarie anslag av 19,400 kronor.

Nämnda hemställan föranledde icke någon framställning i statsverkspropositionen av den 14 januari 1914.

Marinförvaltningen har i skrivelse den 30 januari 1914 ytterligare anfört i detta ämne:

De instrument marinförvaltningen avsåge att anskaffa vore, såsom förut nämnts, dels avståndsklockor och avståndsändringsindikatorer och dels artillerikikare.

Då förberörda instrument enligt ämbetsverkets förmenande ej kunde undvaras för ett effektivt eldledningssystem, hade marinförvaltningen, under erinran om vad i berörda skrivelse den 30 september 1913 med avseende å anskaffningen i fråga anförts och på nedan i övrigt angivna skäl, ansett sig böra göra förnyad framställning i ärendet i den omfattning som i det följande närmare angäves.

Sedan marinförvaltningen, på sätt i skrivelsen den 30 september 1913 framhållits, redan låtit anskaffa sju avståndsklockor, avsedda att jämte tre redan förut befintliga tilldelas vissa 1:sta klass pansarbåtar, hade det vid tiden för avgivandet av nyssnämnda skrivelse varit ämbetsverkets avsikt att för de sålunda äskade medlen anskaffa 4 avståndsklockor såsom reserv (för exercisändamål) samt 11 avståndsändringsindikatorer, avsedda dels för komplettering av de redan anskaffade 7 avståndsklockorna dels för de till nyanskaffning upptagna 4 klockornas fullständigande; varvid sammanlagda kostnaden för dessa instrument beräknats uppgå till 9,900 kronor.

Som emellertid de redan anskaffade 7 avståndsklockorna, enligt vad av ovanstående framginge, vore fullt användbara endast i samband med indikatorer, ansåge marinförvaltningen det vara synnerligen angeläget, att åtminstone 7 stycken dylika indikatorer bleve anskaffade, på det att eldledningssystemet bleve fullständigt vad dessa instrument beträffade. Kostnaden härför beräknades uppgå till 5,400 kronor.

Med avseende å det föreliggande behovet av artillerikikare ville marinförvaltningen anföra följande.

Sedan förenämnda skrivelse den 30 september 1913 avlåtits hade i bilaga till eskaderchefens för skoleskadern 1913 generalrapport, vilken jämte inspektörens av flottans övningar till sjöss däröver avgivna yttrande den 26 januari 1914 överlämnats till marinförvaltningens kännedom och till den åtgärd, som därav föranleddes, framhållits, att pansarbåtarnas inventarier borde ökas med 2 stycken lämpliga, för eldledningssystemet avsedda prismakikare med stor stereoskopisk

förmåga samt försedda med skymglas och streckplatta, vilket behov även av bemälde inspektör i hans ovan avgivna yttrande framhållits såsom beaktansvärt.

Såsom ytterligare skäl för anskaffning till flottans större fartyg av dylika kikare, som i stort antal redan anskaffats för armén och kustartilleriet, ansåge sig marinförvaltningen även böra framhålla, att å de stora skjutavstånd, på vilka artilleristrid numera kunde förväntas förekomma, fordrades för ett rätt ledande av kanonernas eld, isynnerhet vid den ytterst viktiga inskjutningen, att den personal, som ledde elden, hastigt kunde bedöma projektilernas nedslag i längd och sida i förhållande till målet för att med stöd av detta bedömande kunna giva erforderliga korrekationer till kanonernas betjäning, för vilket ändamål kikare av här ovan angiven beskaffenhet visat sig särdeles behöfliga och lämpliga.

För att förse de fartyg, som därav vore i behov, med artillerikikare jämte erforderlig reserv fordrades nu en anskaffning av 60 kikare för en beräknad kostnad av sammanlagt 9,500 kronor.

Slutligen hade marinförvaltningen ansett sig böra framhålla, att det syntes ämbetsverket vara synnerligen angeläget att genom anskaffande av dessa relativt mindre kostsamma eldledningsinstrument kunna i hög grad öka sannolikheten för goda träffresultat hos artilleriet å de nu befintliga fartygen.

Med stöd av vad i denna skrivelse och förut i ärendet anförts och då marinförvaltningen icke förfogade över medel för anskaffning av här ovan angivet antal avståndsändringsindikatorer och artillerikikare, ville marinförvaltningen anhålla om utverkande, att för anskaffning till vissa flottans fartyg av eldledningsinstrument (7 avståndsändringsindikatorer och 60 artillerikikare) ett belopp av 14,900 kronor måtte få disponeras av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Då ifrågavarande eldledningsinstrument äro av stor betydelse för vinnande av goda träffresultat hos artilleriet å fartygen, anser jag i likhet med marinförvaltningen, att medel för inköp av dylika instrument böra beredas; och torde anskaffningen nu böra erhålla den omfattning, som marinförvaltningen föreslagit i sin nämnda skrivelse den 30 januari 1914. Den erforderliga kostnaden, 14,900 kronor, kan även enligt min mening lämpligen bestridas av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Departements-
chefen.

Ang. modell
till en 2:a
klass pansar-
båt.

Marinförvaltningen har i underdånig skrivelse den 5 juli 1913 meddelat, att ämbetsverket på framställning av kommissarien vid flottans avdelning å utställningen i Stockholm år 1897 anslagit vissa belopp för tillverkande å flottans varv i Stockholm av modeller till en del krigsfartygstyper, avsedda att exponeras å nämnda utställning. Dessa belopp hade emellertid icke blivit tillräckliga för anskaffande av samtliga modeller enligt av kommissarien upprättad plan, vadan modellen till en 2:a klass pansarbåt (monitoren John Ericsson) allenast påbörjats, men på grund av bristande medelstillgång icke kunnat fullbordas. Den påbörjade modellen hade sedan dess förvarats å flottans varv i Stockholm.

I statens sjökrigshistoriska samlingar, vilka vore ställda under f. d. konteramiralen J. Häggs närmaste överinseende, saknades modell till en 2:a klass pansarbåt, enligt vad som upplystes i bifogad skrivelse från konteramiralen Hägg.

Enligt marinförvaltningens mening vore det synnerligen önskvärt, att antydda brist i samlingarna snarast möjligt utfylldes. Mariningenjören av 1:a graden H. Åkermark hade enligt avgivet förklarande erbjudit sig att mot en ersättning av i ett för allt 1,600 kronor fullborda förberörda modell av John Ericsson, vilken ersättning finge anses vara skälig. Med hänsyn härtill hemställde marinförvaltningen, att för ändamålet erforderliga medel, 1,600 kronor, måtte ställas till ämbetsverkets förfogande av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Departementschefen.

I likhet med marinförvaltningen finner jag särdeles önskvärt, att statens sjökrigshistoriska samlingar, som redan erbjuda så mycket av intresse, kunde kompletteras med en modell av monitoren John Ericsson, helst denna fartygstyp ju betecknar inledandet av ett nytt skede i krigsfartygsmaterielens utveckling.

Mot den beräknade kostnaden torde icke vara något att erinra; och delar jag marinförvaltningens uppfattning, att allmänna besparingarna lämpligen böra härför anlitas.

Ang. vissa
åtgärder be-
träffande
kanoner i
Ellenabbs-
batteriet och
i Kungs-
holmsfort.

Befälhavande amiralen i Karlskrona gjorde i underdånig skrivelse den 25 augusti 1913 framställning om åtgärder i syfte att öka skottvidden och skottverkan av 25 cm. kanonerna i Ellenabbsbatteriet samt 24 cm. kanonerna i Kungsholmsfort. I sådant avseende hemställde han beträffande det förra slaget kanoner om utredning angående sättet och kostnaderna för ökning av kanonernas elevationsvinkel samt, för den händelse en dylik åtgärd på grund av kostnad eller andra skäl skulle

synas utförbar, om utexperimenterande av en lättare projektil. Be-
träffande 24 cm. kanonerna föreslog befälhavande amiralen jämväl utred-
ning rörande åtgärder till ökande av elevationsvinkeln.

Efter erhållen remiss har marinförvaltningen häröver avgivit un-
derdånigt utlåtande den 1 maj 1914 och däri med anledning av
befälhavande amiralens förevarande framställning av anförda skäl
tillstyrkt, beträffande Ellenabbsbatteriet, att utredning angående ökad
elevation för 25 cm. kanonerna bleve verkställd, samt, beträffande
Kungsholmsfort, att ändring, provskjutning och tabellinskjutning av en
24 cm. kanon med ökad elevation bleve utförd, samtliga åtgärder
genom marinförvaltningens försorg.

Då emellertid ämbetsverket saknade medel för bestridandet av kost-
naderna för dessa åtgärder, har ämbetsverket tillika anhållit att Kungl.
Maj:t täcktes ställa till ämbetsverkets förfogande 3,500 kronor för fort-
satt utredning angående ökad elevation vid 25 cm. kanonerna i Elle-
nabbsbatteriet samt 11,600 kronor för ändring, provskjutning och tabell-
inskjutning av en 24 cm. kanon i Kungsholmsfort, allt att bestridas av
femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Med hänsyn till detta ärendes hemliga natur torde någon närmare
redogörelse i avseende å behovet av förevarande anslag icke lämp-
ligen nu böra lämnas, utan torde de ännu rörande handlingarna få
tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Jag tillstyrker, att de av marinförvaltningen föreslagna åtgärderna
vidtagas, samt att kostnaderna därför, tillhoppa 15,100 kronor, få be-
stridas av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Departements
chefen.

I skrivelse till marinförvaltningen den 24 sistlidne april har kom-
mendaten i Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning anført följande:

Driften vid den å Rindön belägna tvättinrättningen hade numera
pågått sedan i november månad 1911. Under denna tid hade arbetet
vid inrättningen så småningom ökats, vilket nödvändiggjort en ökning
av den ursprungliga personalen. Detta oaktat vore inrättningen allt
fortfarande överhopad av arbete och från fästningens truppförband
klagades esomoftast över att de allt för länge finge vänta på inlämnad
tvätt. Orsaken till detta missförhållande låge i att tvättinrättningens
materiel icke vore tillfyllest för tillgodoseende av truppförbandens be-
hov av tvätt. Det vore därför nödvändigt att för tvättinrättningens
räkning anskaffa ytterligare en tvättmaskin och sju s. k. torkhästar.

Ang. utvid-
ning av
kronans tvätt-
inrättning å
Rindön.
Kommandan-
ten i Vax-
holms och
Oscar Fred-
riksborgs
fästning.

Det inom tvättinrättningen avsedda utrymmet för förvaring av smutsiga klädespersedlar vore mycket otillräckligt. Särskilt efter vapenövningarnas slut varje år bleve denna olägenhet särdeles kännbar, emedan stora mängder smutsiga persedlar, som då inkomme, måste förvaras å platser, som ingalunda vore avsedda att tjäna till sådana förvaringsrum. Härigenom upptoges ett icke obetydligt utrymme till förfång för arbetet inom inrättningen, varjämte det vore i hygieniskt avseende mindre tilltalande att förvara smutsiga persedlar i de redan tvättades omedelbara närhet. För att råda bot mot dessa olägenheter erfordrades ett mindre skjul, som skulle uppföras i tvättinrättningens omedelbara närhet.

Av kommandanten infortrade kostnadsförslag gäve vid handen, att de föreslagna nyanskaffningarna droge följande kostnader: en tvättmaskin, enligt anbud från Aktiebolaget Maskinaffären Stieltjes, 2,650 kronor, sju torkhästar, enligt anbud från Värmelednings-Aktiebolaget Calor, 1,065 kronor, samt ett plåtskjul, enligt anbud från byggmästaren A. R. Sahlén i Vaxholm, 932 kronor 25 öre.

Kommandanten anhöll att för fästningens tvättinrättning få anskaffa ovannämnda materiel och skjulbyggnad samt att kostnaderna därför, tillhoppa 4,647 kronor 25 öre, måtte få bestridas av behållningen å för tvättinrättningen upplagd särskild räkenkapstitel, vilken behållning den 31 mars 1914 utgjort 7,068 kronor 91 öre.

Fortifikations-
befälhavaren
å Vaxholms
och
Oskar-Fred-
riksborgs
fästning.

Kommandantens framställning har av marinförvaltningen delgivits fortifikationsbefälhavaren å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, som med anledning härav till marinförvaltningen avgivit yttrande av den 7 nästlidne maj, däri han, bland annat, anfört följande:

De förutvarande två tvättmaskinerna i tvättinrättningen vore levererade av Värmelednings-Aktiebolaget Calor. Den föreslagna nya maskinen vore från Aktiebolaget Maskinaffären Stieltjes. Fortifikationsbefälhavaren saknade erfarenhet för bedömandet av i vad mån den föreslagna tvättmaskinen borde föredragas framför de förut uppsatta, men kunde det vara med en viss fördel förenat att hava en och samma modell å alla tvättmaskinerna, särskilt med hänsyn till reparationer och reservdelars anskaffande. Enligt anbud från Calor skulle uppsättandet av en tvättmaskin av detta bolags konstruktion kosta 2,855 kronor, varemot kostnaden för en från Stieltjes skulle bliva 2,650 kronor. Stieltjes' anbud å monteringen borde emellertid ökas med kostnaden för erforderliga underlagsbalkar till golvets förstärkande, av bolaget

beräknad till 105 kronor, varigenom totalkostnaden för denna tvättmaskins montering å platsen bleve 2,755 kronor.

Uti intetdera av dessa anbud inginge kostnaden för cementgolvet omläggande kring maskinen, erforderligt för att erhålla fall till avloppsbrunnarna, varför till respektive anbud borde läggas en summa av 100 kronor för erhållande av totalkostnaderna för maskinens uppställande, vilka således bleve, för Calors tvättmaskin 2,955 kronor och för Stieltjes' maskin 2,855 kronor.

Mot antagandet av Calors anbud för uppsättandet av föreslagna sju torkhästar syntes intet vara att erinra. Golvet i den avdelning, som reserverats för nämnda nya torkhästar, vore för närvarande av trä och borde utbytas mot cementgolv, vilket slags golv funnes uti de båda förutvarande torkrummen. Ävenledes måste en ventilationstrumma anordnas för denna avdelning. Kostnaden för dessa arbeten bleve 325 kronor och totalkostnaden för torkrummens utvidning således 1,390 kronor.

Behovet av ett särskilt förvaringsrum för orena kläder syntes endast kunna tillfredsställas genom uppförandet av ett särskilt förråds-skjul. Till förhindrande av att skjulets plåtväggar uttrycktes från byggnadsstommen genom de klädesbylten, som uti förrådet uppstaplades, borde byggnaden invändigt förses med panel. Kostnadsökningen här för utgjorde 175 kronor, vadan totalkostnaden för skjulets uppförande bleve 1,107 kronor 25 öre.

Med underdånig skrivelse den 18 nästlidna maj har marinförvaltningen nu överlämnat samtliga de till denna fråga hörande handlingarna; och har förvaltningen därvid, under förmälan att ämbetsverket funne det lämpligt, att de besparingar, som kunde uppstå genom förtjänst å ifrågavarande tvättinrättnings drift och över vilka särskild räkning fördes, anlidades vid behov av utvidgning av tvättinrättningens kapacitet, hemställt om nådigt medgivande att för utförande av de av kommandanten föreslagna förbättringarna i kronans tvättinrättning å Rindön erforderlig del av de besparingar, som uppstått å den räkenskapstitel, som för sagda tvättinrättnings drift vore upplagd, finge tagas i anspråk.

Marinförvaltningen.

Då, enligt vad vid föredragning den 12 januari 1909 av frågan om anslag till omförmälda tvättinrättning dåvarande departementschefen uttalat till statsrådsprotokollet, varit avsett, att driftkostnaden för inrättningen skulle fördelas mellan Vaxholms kustartilleriregemente och

Departementschefen.

Vaxholms grenadjärregemente i förhållande till den tvättmängd, som för vardera regementet ifrågakomme, samt med tillämpning av sålunda angivet förfaringssätt någon vinst å tvättinrättningens drift icke syntes hava bort uppkomma och särskilt bokföras, har jag genom ämbetskrivelse den 12 i denna månad anmodat marinförvaltningen att verkställa utredning rörande uppkomsten av förutnämnda besparingar ävensom avgiva förslag till ändrad redovisning av de i besparingarna ingående medlen samt till närmare föreskrifter angående driftkostnadernas fördelning från och med innevarande år i enlighet med ovan angivna grund.

Emellertid bör givetvis tvättinrättningen sättas i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, och har jag intet att erinra mot de av kommandanten i sådant avscende föreslagna åtgärderna jämte de av fortifikationsbefälhavaren förordade tilläggsarbetena. Vad särskilt angår den nya tvättmaskinen synes mig vederbörande myndigheter å platsen böra få välja den av de två föreslagna typerna de finna lämpligast och bör fördenskull den högre av de båda anskaffningssummorna eller 2,955 kronor tagas i beräkning.

Totalkostnaden för ifrågavarande arbeten skulle alltså uppgå till 5,452 kronor 25 öre och torde lämpligen kunna bestridas av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

Ang. ersättande av vissa vid kantring av en transportpräm förlorade eller skadade effekter m. m.

Vid uttryckning den 11 september 1913 med Galtholmens säkerhetspiket kantrade en transportpräm, varvid åtskilliga kronan tillhöriga effekter skadades eller gingo förlorade.

Sedan i anledning av denna tilldragelse talan anhängiggjorts vid garnisonskrigsrätten å Vaxholms och Oscar Fredriksborgs fästning, dömde krigsrätten en underofficer till disciplinstraff för vad han vid tillfället låtit komma sig till last samt förklarade, att kronan själv skulle vidkännas kostnaderna för uppkommen förlust av materiel samt för bärgning och reparation av dylik.

Mot krigsrättens utslag har talan ej fullföljts.

Artilleribefälhavaren i fästningen har till marinförvaltningen insänt uppgift å de effekter, som förkommit, skadats eller förstörts, samt å bärgnings- och transportkostnader.

För nyanskaffning eller reparation av effekter samt för bestridande av övriga nämnda kostnader skulle enligt denna uppgift erfordras tillhoppa 7,000 kronor.

Marinförvaltningen, som med underdånig skrivelse den 5 december 1913 överlämnat handlingarna i ärendet, anför därvid, att enligt ämbets-

verkets åsikt de i uppgiften angivna inventariopersedlarna borde anskaffas, resp. repareras, för vilka åtgärder kostnaderna vore beräknade till sammanlagt 2,511 kronor 92 öre. Vad däremot beträffade i uppgiften upptagna ammunitions-, beklädnads- och utredningseffekter, synes dessa böra från resp. förråd avskrivas. I mån av framtida behov borde dylika effekter anskaffas mot ersättning av respektive förrådstitlar.

Likaså borde kostnaderna för materielens bärgning, upptagna till 809 kronor 2 öre, samt för frakter, transporter och oförutsedda utgifter, angivna till 514 kronor 9 öre, ersättas.

Sammanlagda beloppet, som enligt marinförvaltningens åsikt sålunda borde utgå för angivna ändamål, utgjorde 3,835 kronor 3 öre eller i avrundat tal 3,835 kronor.

Då marinförvaltningen emellertid icke hade till sitt förfogande medel för att bestrida förenämnda utgift, hemställde ämbetsverket, att Kungl. Maj:t ville för ifrågavarande ändamål anvisa ett belopp av 3,835 kronor att utgå av femte huvudtitelns allmänna besparingar.

I likhet med marinförvaltningen finner jag, att ett belopp av 3,835 kronor bör ställas till förfogande för de av ämbetsverket angivna ändamål. Likaledes anser jag, att detta belopp kan bestridas av allmänna besparingarna. Departements-
chefen.

Marinförvaltningen har i nedannämnda skrivelser anhållit om gottgörelse för vissa av ämbetsverket förskottsvis med omhänderhavande medel bestridda utgifter enligt följande förteckning, nämligen: Ang. ersätt-
ning för för-
skott.

a) i skrivelse den 1 oktober 1912 kostnader för anordnande av aftonkurser för å Karlskrona station förlagt manskap enligt nådigt brev den 21 juni 1912 kronor 500: —

b) i skrivelse den 30 september 1913 angående utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1913 — vilken anhållan upprepats i ämbetsverkets skrivelse den 28 maj 1914 med summarisk redovisning för alla av ämbetsverket under år 1913 förvaltade medel och bestridda utgifter m. m. — följande hyreskostnader och hyresbidrag, nämligen:

hyra för lokal för sjökrigshögskolan under tiden
1 juli 1912—31 december 1913 enligt nådigt brev den
27 november 1908..... » 11,250: —

Transport kronor 11,750: —

	Transport kronor	11,750: —
hyra för lokal för kustartilleriets chefsexpedition under tiden 1 juli 1912—31 december 1913 enligt nådiga brev den 30 april 1909 och den 17 maj 1912	»	4,350: —
hyra för lokal åt marinförvaltningen i huset nr 9 vid Birger Jarls torg för tiden 1 juli 1912—30 juni 1913 enligt nådigt brev den 29 juni 1912	»	2,100: —
hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona för tiden 1 oktober 1912—30 september 1913 enligt nådigt brev den 24 maj 1912	»	1,000: —
c) i skrivelse den 30 oktober 1913 kostnader för anordnande av föreläsningar och idrottsövningar för flottans och kustartilleriets manskap enligt nådigt brev den 26 januari 1912	»	3,733: 27
d) i förenämnda skrivelse den 28 maj 1914 flyttningshjälp		
till kaptenen G. Ekelund m. fl. enligt nådigt brev den 31 oktober 1913	»	1,202: 85
till löjtnanten G. Lindström m. fl. enligt nådigt brev den 7 november 1913	»	611: 75
till kaptenen H. Åkermark m. fl. enligt nådigt brev den 28 november 1913	»	3,580: 63
till kommandörkaptenen friherre R. W. Leuhusen m. fl. enligt nådigt brev den 5 december 1913	»	862: 55
till vice amiralen L. Sidner m. fl. enligt nådigt brev den 5 december 1913	»	1,634: 70
till kaptenen N. Selander m. fl. enligt nådigt brev den 31 december 1913	»	1,232: 70
till torpedingenjören E. J. Sjögren enligt nådigt brev den 21 februari 1914	»	404: 50
till styrmannen nr 104 Wallenberg enligt nådigt brev den 21 januari 1914	»	30: 90
till översten friherre H. G. M. Wrangel m. fl. enligt nådigt brev den 31 februari 1914	»	1,887: 97
till kaptenen H. Tollstén enligt nådigt brev den 2 april 1914	»	596: 15
	Summa kronor	34,977: 97

Med avseende å förenämnda under d) omförmälda kostnader för flyttningshjälp till sammanlagt belopp av 12,044 kronor 70 öre har

marinförvaltningen anført, att av dessa kostnader, som alla avsågo under år 1913 verkställda flyttningar, ett belopp av 7,892 kronor 48 öre anordnats under år 1913, varemot återstående 4,152 kronor 22 öre först under år 1914 anordnats och till vederbörande utbetalts.

Då en sådan förskjutning till ett följande år av gäldandet av ifrågasvarande kostnader torde vara regel, ansåg sig marinförvaltningen böra hemställa, att sist omnämnda del av kostnaderna i fråga, 4,152 kronor 22 öre, måtte få bestridas av det från och med innevarande år i riksstaten under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till flyttningshjälp å 11,000 kronor, men att kostnaderna i övrigt, 7,892 kronor 48 öre, måtte få gottgöras av allmänna besparingarna.

Beträffande de under a), b) och c) omnämnda förskotten har marinförvaltningen hemställt, att de måtte få ersättas av allmänna besparingarna.

Vad angår berörda kostnader för flyttningshjälp delar jag marinförvaltningens uppfattning, att det belopp därav å 4,152 kronor 22 öre, som under år 1914 utanordnats och betalats, lämpligen bör påföras samma års ordinarie anslag till flyttningshjälp; och avser jag att i sinom tid hemställa om föreskrift härom för marinförvaltningen. Återstående kostnader för flyttningshjälp liksom övriga här förevarande förskott anser jag i likhet med marinförvaltningen böra täckas av femte huvudtitelns allmänna besparingar. Enligt föregående framställning utgör det belopp, som i sådant avseende erfordras, $34,977:97 - 4,152:22 = 30,825$ kronor 75 öre.

Departements-
chefen.

På sätt framgår av marinförvaltningens förenämnda skrivelse den 28 maj 1914 med summarisk redovisning för alla av ämbetsverket under år 1913 förvaltade medel och bestridda utgifter m. m., utgör tillgången under allmänna besparingarna å femte huvudtiteln 268,347 kronor 88 öre.

Under återopande av det förut anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,
att av femte huvudtitelns allmänna besparingar må användas:

till anskaffning av undervisningsmateriel för sjö- krigsskolan m. m.	kronor	12,800: —
till täckande av kostnader i anledning av far- tygshaverier	»	102,827: —
till täckande av överbetalning å extra anslag till byggande av kolpråmar	»	910: 61
till täckande av överbetalning å extra anslag till på- och ombyggnad av flottans sjukhus i Karls- krona	»	37,951: 50
till anskaffning av eldledningsinstrument för fartyg	»	14,900: —
till anskaffning av modell till en 2:a klass pansarbåt	»	1,600: —
till vissa åtgärder beträffande kanoner i Elle- nabbsbatteriet och Kungsholmsfort	»	15,100: —
till utvidgning av kronans tvättrinrättning å Rindön	»	5,452: 25
till ersättande av vissa vid kantring av en trans- portpråm förlorade eller skadade effekter m. m.	»	3,835: —
till täckande av vissa av mig angivna förskott	»	30,825: 75
eller för nämnda särskilda ändamål sammanlagt	kronor	226,202: 11

Vad chefen för sjöförsvarsdepartementet sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

R. Sundin.